

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA
PIQUER

Contes de Nadal per a un Nadal estrany

¿I si substituïm els àpats familiars per la lectura de relats nadalencs dels que només ens contagien ganes de seguir llegint?

La pilota desapareguda i els temps durs que s'acosten

“Sospito que venen temps molt durs. De fet, no ho dic jo, eh? Ho he llegit. Ens espera una hecatombe... climàtica, sísmica, astronòmica, pandèmica, una o més... I el meu pressentiment és que serà molt aviat”. Ho diu el Cunyat durant el sopar de Nadal del 2019, el que la Rita vol que sigui l'Últim Sopar, perquè a l'hora de les postres pensa anunciar que l'any que ve no hi haurà celebració familiar a la casa de la Vall. L'any que ve, en lloc de fer d'amfitriona i organitzadora i cuinera, ella estarà finalment alliberada: sola, en pijama, amb una bossa de patates fregides i un sobre de bacallà fumat, llegint contes de terror de Lovecraft o de Poe com quan tenia vint anys.

Vet aquí l'escenari que planteja *Germanes*, un relat d'Imma Monsó tot just publicat pel segell Univers, amb il·lustracions d'Ignasi Font i en un format de tapa dura ideal per fer de regal de Nadal. Se m'acut que aquest 2020 raríssim podríem substituir els àpats familiars (que molta gent celebra any rere any a contrarcor, per inèrcia, perquè les tradicions costen de trencar) per lectures nadalencs de les que ens alimenten per dins i no ens encomanen res més que ganes de continuar llegint. Això de seure a taula i passar llista a veure qui falta, a veure qui s'ha quedat sense seure en aquest macabre joc de les cadires, té un punt cruel que alguns preferiríem evitar ni que no hi hagués cap virus a la vista.

Malgrat la misteriosa desaparició de la pilota de l'escudella, els protagonistes

IMMA MONSÓ

MARC ROVIRA

d'aquest conte llarg d'Imma Monsó s'asseuen i mengen i parlen, i nosaltres som testimonis de les converses que mantenen mentre esperem el moment en què la Rita anunciarà la decisió alliberadora d'enviar a fer punyetes la tradició del sopar (i les nits insomnes de cada novembre). Monsó té la mà trencada a mostrar-nos universos familiars: aquí ens deixa espigar la relació entre les dues germanes que donen títol al llibre, però també la que hi ha entre pares i fills, i ens presenta un personatge –el Cunyat– que té vocació de perdedor però està condemnat a tenir èxit. Fins i tot sembla que tingui dons profètics: l'hecatombe que pressent podria ser ben bé la pandèmia que l'any següent obligarà el món sencer a tancar-se a casa i a prescindir justament de les trobades familiars al voltant d'una taula.

“És la primera vegada que no celebro les festes amb la família”

“Digues, ¿quin és el Nadal més estrany que has viscut?”, pregunta amb insistència la Marcia al Peter en el conte *Marcia de Vermont*, del suís Peter Stamm, publicat per Quaderns Crema amb traducció de Marina Bornas Montaña (i per Acantilado en castellà, traduït per José Aníbal Campos). La resposta d'ell: “Probablement encara no l'he viscut. És la primera vegada que no celebro les festes amb la meva família”. Trenta-tres anys després, aquell Nadal amb la Marcia a Nova York se li fa present de manera trasbalsadora.

Una altra lectura breu d'ambientació nadalenca –que fa que se't regiri l'escudella, amb pilota o sense– és *Un arbre de Nadal i una boda*, un conte de Fiódor Dostoievski traduït per Marta Nin, il·lustrat per Oriol Malet i publicat per Comanegra en català i en castellà. La contracoberta ja adverteix que no és un conte de fades. Espòiler: Iulian Mas-tàkovitx és un ogre de la pitjor espècie.

I podríem acabar la tongada lectora amb *El conte de Nadal de l'Auggie Wren*, un relat de Paul Auster que sempre ve de gust rellegir. Ara l'ha publicat Angle Editorial amb traducció d'Albert Nolla, presentació de Sergi Pàmies i il·lustracions de Santi Sallés. “Un conte de Nadal? –diu l'Auggie al narrador quan aquest li explica que el *New York Times* li ha fet un encàrrec que se li entravesa–. Només és això? Si em convides a dinar, amic meu, t'explicaré el millor conte de Nadal que hagi sentit mai”.

AIXÒ NO CAL DIR-HO

Mr. Magoo i els reaccionaris

A la mateixa dècada del 1940 en què es va donar a conèixer Mr. Magoo, també va aparèixer el professor Tornassol. Creats en una taula de dibuix, tots dos s'assemblen en la seva concepció. Tant un com l'altre són gent gran, han perdut els cabells i porten un abric verd. I la qualitat que els diferencia els lliga, de fet, encara més. Si bé Mr. Magoo és extraordinàriament miop, Tornassol està sord com una campana; però el cas és que tots dos estan atrapats dins del seu món. ¿Són de dretes o d'esquerres, el senyor Magoo i el professor Tornassol? Avui ningú ja no sap què és una cosa ni l'altra; però quan Magoo va néixer a la factoria UPA, i Tornassol a *Les aventures de Tintín*, ser de dretes o d'esquerres li va costar la vida a moltíssima gent.

Una vegada, el dibuixant John Hu-bley, director de l'equip d'animadors que

va crear Mr. Magoo, va dir que amb aquest personatge havia volgut reflectir el reaccionari de classe mitjana. S'adverteix en el senyor Magoo un aire germànic (podria sortir en una antiga pel·lícula de Murnau o de Lang). Quan es va dissenyar Mr. Magoo, els alemanys no estaven gaire ben considerats políticament (i amb raó). També és veritat que la bonhomia va omplir de seguida la seva personalitat, i així es va esfumar en Mr. Magoo qual-sevol sospita anterior. Al professor Tornassol, però, la rauxa el va acompanyar fins a la darrera aventura. Era producte d'un altre temperament. En acabar la Guerra Mundial, al seu creador, el belga Hergé, el van acusar de col·laboracionisme amb els invasors nazis.

¿És també un reaccionari, el professor Tornassol? Si ens fixem en els ultrasons, en els coets... la seva ciència sembla sortida de Peenemünde, l'antic centre d'investigacions dels hitlerians. Però aquesta comparació tan sols és complaença amb les formes. No és això el que el converteix en un autèntic reaccionari. La clau la tornarem a trobar més tard a Barcelona, al bell mig de la factoria Bruguer, amb aquell personatge d'Ibàñez tan curt de vista i tot vestit de negre, Rompetechos. Amb clarividència, en la seva adaptació al cinema Javier Fesser va fer de Rompetechos un ultradretà manifest. Incapaços de sentir-hi i veure-hi, aquests tres personatges són reaccionaris que pertanyen a un món vell. Encara que creguin que van cap al futur.

MINÚCIES
JORDI LLOVET

La nació

Per tenir les idees clares sobre qualsevol cosa, no hi ha res millor que estar informat. I per estar informat, no hi ha res millor que llegir llibres bons sobre la qüestió que ens preocupi, aquella sobre la qual no tenim les idees del tot clares o les tenim sotmeses als sentiments.

Per això seria aconsellable que algun editor del país fes traduir i edités l'antologia que John Hutchinson i Anthony D. Smith van fer sobre el nacionalisme: *Nationalism* (Oxford Readers, 1994). No és que porti articles a favor o en contra del nacionalisme, sinó que els porta tots per aclarir una qüestió que resulta molt complcada, més encara en el nostre cas per manca d'un exèrcit o d'un centre financer autònom de gran potència. Hi surten articles molt lluminosos, des del famós “Què és una nació”, de Renan, fins al de Daniel Horowitz, “La lògica de la secessió”, passant per textos ja prou coneguts de Max Weber, Eric Hobsbawm, Benedict Anderson (“Les comunitats imaginades”) i Edward H. Carr, tots historiadors de gran categoria, gens dogmàtics.

Hi ha un article especialment interessant –si es vol entendre el binomi capital-comarques, o Barcelona-Catalunya–, que és el de John Breuilly, “*The sources of nationalist ideology*”. L'autor hi explica la inevitable confrontació, força evident –punyent i tot, en el nostre cas–, entre la idea del cosmopolitisme i la del nacionalisme.

El cosmopolitisme és una idea il·lustrada, que va culminar en la Revolució Francesa i en la teoria política de Kant; el nacionalisme, que és una idea o una prauja posterior, tirant a romàntica, es va encetar amb Vico, Fichte i Herder, i va culminar en les ideologies nacionalistes més amables –les del segle XIX– i les més fanàtiques –les del segle XX–. El cosmopolitisme és un ideal tan ideal com el nacionalisme, perquè està basat en la idea genèrica de la humanitat. El nacionalisme està basat en els senyals d'amistat, de llengua i de benentesa –i, en el millor dels casos, d'unitat religiosa– que es donen en una comunitat: com ara una tribu de moltíssima gent.

Això sí: els nacionalismes tendeixen a reduir el seu camp de visió a les coses de “casa nostra”, i el cosmopolitisme les eixampla envers la idea de la “gran comunitat dels homes”. Sigui com sigui, la qüestió és estar ben informat, molt ben informat, abans de dipositar un vot a favor d'una cosa o una altra.

JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR

